

درس ۱۵ اجتماعی

خانم آئینه و خانم قوامی نژاد

اجتماعی ششم دبستان

علوی

درس پانزده

انواع لباس

گروه‌ها، فعالیت‌های اجتماعی و انواع لباس

به این عکس‌ها توجه کنید. هر یک از این لباس‌ها، کدام گروه اجتماعی یا شغلی یا کدام فعالیت‌ها یا مراسم را نشان می‌دهد؟

لباس
روحانیت

لباس
هلال احمر

لباس احرام
(در مراسم حج)

Sci-HuB.iR

لباس
آتش نشانی

لباس
آزمایشگاهی

لباس
رفتگری

آیا تاکنون دقت کرده‌اید که مادر موقعیت‌های مختلف، لباس‌های مختلفی به تن می‌کنیم؟ برای مثال لباس منزل ما با لباس مدرسه و با لباسی که در مهمانی می‌پوشیم، فرق دارد. وقتی می‌خواهیم ورزش کنیم از لباس‌های ورزشی یا لباس‌های راحت استفاده می‌کنیم. بعضی از لباس‌ها را نیز در مراسم مختلف اجتماعی می‌پوشیم؛ برای مثال در مراسم عزاداری برای حضرت اباعبدالله امام حسین (ع) لباس سیاه بر تن می‌کنیم.

گروه‌های مختلف اجتماعی و شغلی نیز لباس‌های بخصوصی به تن می‌کنند. لباس‌های این گروه‌ها بسته به کار و نقش آنها در اجتماع، متفاوت است. ما می‌توانیم از روی لباس این گروه‌ها پی ببریم که شغل و حرفه‌ی این افراد چیست یا چه خدمتی به اجتماع می‌کنند.

فعالیت ۱

همفکری کنید و به جز مواردی که در تصویرها می بینید، سه گروه اجتماعی یا شغلی دیگر نام ببرید که لباس مخصوصی به تن می کنند و بگویید لباس های هر گروه چه ویژگی هایی دارد.

1. لباس نظامی: نظامی ها (مثل ارتشی ها، سپاهی ها یا نیروی انتظامی) لباس نظامی می پوشند. یکی از بارزترین ویژگی لباس نظامی این است که افراد را با توجه به مکانی که در آن قرار می گیرند استتار کند. (گروه شغلی)
2. لباس شنا: شناگران نیز لباس مخصوصی می پوشند که جذب بدن باشد و همچنین جنسش پلاستیکی باشد تا فشار آب به ماهیچه های شناگر آسیب نزند. (گروه اجتماعی)
3. لباس آشپزی: آشپزها لباس و روپوش آشپزی بر تن می کنند. لباس آشپزی معمولاً سفید است تا همواره نظافت آن رعایت شود و همچنین کلاه مخصوص دارد که موی آشپز در غذا نیفتد.

آب و هوا و انواع لباس

در فصل‌های مختلف سال نیز لباس‌های ما متفاوت است. در زمستان بیشتر چه نوع لباس‌هایی می‌پوشیم؟ پوشاک ما در تابستان و زمستان چه تفاوت‌هایی با هم دارد؟

چرا در زمستان بیشتر از رنگ‌های تیره و در تابستان از رنگ‌های روشن استفاده می‌کنیم؟

پوشاک مردم در نواحی مختلف آب و هوایی از نظر شکل، جنس و رنگ با هم فرق می‌کند. در سال‌های گذشته خواندید که در کشور عزیز و پهناورمان ایران، تنوع آب‌وهوایی وجود دارد؛ یعنی نوع آب و هوا در همه جا یکسان نیست. در بعضی جاها آب و هوا گرم و خشک، در بعضی جاها سرد، در بعضی مکان‌ها گرم و مرطوب و در بعضی نواحی معتدل است. به این عکس‌ها توجه کنید. آیا می‌توانید با توجه به نوع پوشاک، حدس بزنید که آب‌وهوای ناحیه‌ای که این افراد در آن زندگی می‌کنند، چگونه است؟

✚ در فصل های مختلف سال نیز لباسهای ما متفاوت است. در زمستان بیشتر چه نوع لباسهایی میپوشیم؟

لباسهای گرم مثلاً لباس های پشمی.

✚ پوشاک ما در تابستان و زمستان چه تفاوتهایی با هم دارد؟

در تابستان لباسهای تازک، نخی و پنبه‌ای می‌پوشیم که گرمای بدن را به بیرون هدایت کند و بدن را خنک نگه دارد، اما در زمستان، لباس‌هایی ضخیم و پشمی می‌پوشیم که گرمای بدن را حفظ کند.

✚ چرا در زمستان بیشتر از رنگهای تیره و در تابستان از رنگهای روشن استفاده میکنیم؟

زیرا رنگ تیره گرما را جذب کرده و از انعکاس گرما به خارج از بدن ما جلوگیری میکند. همچنین در تابستان لباس‌های با رنگ روشن می‌پوشیم زیرا رنگ روشن، تابش خورشید را انعکاس می‌دهد و بدن ما از گرما محافظت می‌شود.

✚ به این عکس‌ها توجه کنید. آیا میتوانید با توجه به نوع پوشاک، حدس بزنید که آب و هوای ناحیه‌ای که این افراد در آن زندگی میکنند، چگونه است؟

تصویر سمت راست آب و هوای سرد، تصویر سمت چپ آب و هوای گرم.

▲ در کرانه‌ی دریای خزر، زنان قاسم‌آبادی، دامن‌های بلند می‌پوشند که تاروی کفش می‌افتد و بانوارهای رنگی تزیین شده است. پهناي دامن گاه بیش از ده متر است.

▲ لباس مرد گُرد

لباس‌های محلی

در کشور پهناور ما اقوام مختلفی مانند فارس، ترک، لر، گیلک، کرد، بلوچ و ... زندگی می‌کنند. هر یک از این اقوام لباس‌های مخصوص به خود دارند.

لباس‌های محلی اقوام ایرانی بسیار زیبا است. البته این لباس‌ها در گذشته بیشتر مورد استفاده قرار می‌گرفته است به طوری که در قدیم هر کس از روی شکل لباس فرد دیگر می‌توانست حدس بزند که او اهل کدام منطقه‌ی ایران است. امروزه لباس‌های محلی اغلب در مراسم یا جشن‌های خاص پوشیده می‌شوند. این عکس‌ها، چند نمونه از لباس‌های محلی اقوام مختلف را نشان می‌دهد.

اگر روزی سری به یک «موزه‌ی مردم‌شناسی» بزنید در آنجا می‌توانید انواع لباس‌های محلی را مشاهده کنید.

مجسمه‌ی لباس محلی در موزه‌ی مردم‌شناسی

لباس مرد بلوچ

لباس محلی مردم ترکمن

فعالیت ۲

شما در کدام استان زندگی می‌کنید؟ از بزرگ‌ترها درباره‌ی لباس محلی استان خودتان پرس و جو کنید و بگویید لباس مردان و زنان چه ویژگی‌هایی دارد؟ اگر لباس محلی استان خود یا عکس آن را دارید به کلاس بیاورید.

من در استان هرمزگان زندگی می‌کنم. به علت گرمای هوا، لباس زنان و مردان هرمزگان معمولاً سبک و نازک است تا جریان هوا به راحتی از میان آن عبور کند. به لحاظ نقش، طرح و رنگ زیبایی خاص خود را دارد و از رنگ‌های روشن مانند سفید، آبی، بنفش، صورتی و سبز استفاده می‌شود.

پوشش هرمزگانی‌ها به نوعی خاص از تن‌پوش خلاصه نمی‌شود بلکه از حجاب و روسری گرفته تا زیورآلات را در برمی‌گیرد که گویای زبان، فرهنگ و آداب و سنن خاص این منطقه است.

اجتماعی ششم دبستان

من در استان هرمزگان زندگی می‌کنم. به علت گرمای هوا، لباس زنان و مردان هرمزگان معمولاً سبک و نازک است تا جریان هوا به راحتی از میان آن عبور کند. به لحاظ نقش، طرح و رنگ زیبایی خاص خود را دارد و از رنگ‌های روشن مانند سفید، آبی، بنفش، صورتی و سبز استفاده می‌شود.

پوشش هرمزگانی‌ها به نوعی خاص از تن‌پوش خلاصه نمی‌شود بلکه از حجاب و روسری گرفته تا زیورآلات را در برمی‌گیرد که گویای زبان، فرهنگ و آداب و سنن خاص این منطقه است.

به نظر شما چرا لباس‌های محلی را در موزه‌ی مردم‌شناسی حفظ و نگهداری می‌کنند؟

چون لباس‌های محلی ارزشمند هستند و بخشی از فرهنگ هر منطقه محسوب می‌شوند. از طریق لباس محلی، می‌توان مردم آن منطقه و آداب و رسوم آنها را شناخت. با حفظ و نگهداری لباس‌های محلی، در واقع فرهنگ و هویتمان را حفظ می‌کنیم.

پوشاک ایرانیان در گذشته

در دوره‌های مختلف تاریخی، پوشاک مردم تغییراتی کرده است. البته در زمان‌های گذشته، نیز گروه‌های مختلف اجتماعی مانند شاهزادگان، روحانیون، نظامیان و ... لباس‌های مخصوص به خود می‌پوشیدند.

این عکس‌ها چند نمونه لباس را در دوران‌های مختلف تاریخی نشان می‌دهد. برخی از جلوه‌های لباس‌ها طی زمان همچنان ثابت مانده، و برخی از آنها تغییراتی کرده‌اند.

برای مثال اگر در تصاویر دوره‌های مختلف تاریخی دقت کنیم، می‌بینیم که مردان همواره سرپوش داشته‌اند و این سرپوش تاج، انواع کلاه، عمامه، دستار و مانند آن بوده است.

مجسمه‌ی مرد اشکانی با کلاه و شلوار گشاد تاروی یا

طرحی از پیراهن‌های زنان در دوره‌ی اشکانی

لباس مردان در دوره‌ی هخامنشی

لباس زنان در دوره‌ی قاجار

لباس مردان در دوره‌ی صفویه

تصویر مردی با کلاه نادری

فعالیت ۴

کاربرگهی شماره ی ۹۱ «بررسی لباس های تاریخی» را در منزل انجام دهید.

انواع لباس در دوره‌های تاریخی

دوران اشکانیان: پیراهن بلند و چین دار و
با آستین بلند و سربند و کلاه‌های بلندی
نیز می پوشیدند که تور یا چادری از
بالای آن آویخته میشد

دوران مادها: لباسشان بلند، چین دار
و برای آستین‌های گشاد بوده و از
تکه پارچه‌های به هم دوخته
شده آماده میشده است

دوران قاجار: کلاه بر خلاف امروز، یک پوشش همگانی بود و شلوار زنان گشاد و پارچه‌های راه راه بود

دوران ساسانیان: پیراهن‌های گشاد با آستین‌های بلند که در انتهایش، پارچه‌ای پرچین داشته. بر روی پیراهن، پوشمشی استفاده می‌کردند که از روی شانیهی چپ رد شده یا گره میخورد

1- چه عواملی باعث تفاوت در نوع لباس می شود ؟

جواب: موقعیت های مختلف - گروه های مختلف اجتماعی و شغلی - فصول مختلف سال - نواحی مختلف آب و هوایی - اقوام مختلف

2- در چه موقعیت هایی ما لباس های مختلفی می پوشیم ؟ مثال بزنید

جواب: و برای مثال لباس منزل ما با لباس مدرسه و با لباسی که در مهمانی می پوشیم ، فرق دارد. وقتی که ورزش می کنیم از لباس ورزشی استفاده می کنیم و در مراسم عزاداری لباس سیاه بر تن می کنیم .

3- دلیل تفاوت لباس گروه های مختلف اجتماعی و شغلی چیست ؟

جواب: لباس این گروه ها بسته به کار و تنش آن ها در اجتماع متفاوت است و از روی لباس این گروه ها به شغل و حرفه ی آن ها پی می بریم .

4- پوشاک ما در زمستان و تابستان چه تفاوت هایی با هم دارند ؟

جواب: در زمستان لباس های ضخیم (کلفت) و تیره می پوشیم و در تابستان لباس های نازک و روشن می پوشیم .

5- چرا در زمستان بیش تر از رنگ های تیره و در تابستان از رنگ های روشن استفاده می کنیم ؟

جواب: زیرا رنگ تیره نور خورشید را جذب کرده و سبب می شود زود تر گرم شویم و در مقابل رنگ های روشن نور خورشید را دفع کرده و باعث می شود گرما را کم تر احساس کنیم .

6- چرا نوع پوشاک در نواحی مختلف کشورمان فرق می کند ؟

جواب: زیرا در سال گذشته خواندیم که در کشور پهناورمان ایران تنوع آب و هوایی وجود دارد . یعنی نوع آب و هوا در همه جا یکسان نیست . در بعضی نواحی آب و هوا گرم و خشک ، در بعضی جاها سرد ، در بعضی مکان ها گرم و مرطوب و در بعضی نواحی معتدل است .

7- چند نمونه از اقوام ایرانی را که لباس مخصوص به خود دارند را نام ببرید .

جواب: فارس ، ترک ، لر ، گیلک ، کرد و بلوچ

8- چگونه در گذشته حدس می زدند که یک فرد اهل کدام منطقه ی ایران است ؟

جواب: لباس های محلی در گذشته بیش تر مورد استفاده قرار می گرفته است به طوری که در قدیم هر کس از روی شکل لباس فرد دیگر می توانست حدس بزند که او اهل کدام منطقه ی ایران است .

9- امروزه لباس های محلی اغلب چگونه استفاده می شود ؟

جواب: اغلب در مراسم و جشن های خاص پوشیده می شود

10- چرا لباس های محلی را در موزه های مردم شناسی حفظ و نگهداری می کنند ؟

جواب: زیرا این لباس ها قسمتی از فرهنگ و هویت ماست و با نگه داری این لباس ها در موزه در واقع فرهنگ ، گذشته و تاریخ اقوام ایرانی را حفظ می کنند .

11- آیا در طی زمان همه ی جلوه های لباس ها تغییر کرده است ؟

جواب: خیر برخی از جلوه های لباس ها مانند انواع سرپوش ها در طی زمان ثابت مانده اند و برخی دیگر تغییر کرده اند.

12- چند نمونه از سرپوش ها را در دوره های مختلف نام ببرید .

جواب: تاج ، انواع کلاه ، عمامه ، دستار و نظایر آن دهستان شهید سید احمد البوشوکه شهرستان امیدیه گرد آورنده

محسن سوفی معلم کلاس ششم

